

VVIRTEMBERGENSIS 28

DVCA TVS.

Wirtēbergēsis ducatus nomē sibi ab antiqua prope Stutgardia arce VVar
ta vēdicat in eius ferē meditullio sita, in edito colle, haud ita procul ab
Eslingēsi vrbe Imperiali. Verūm Aegidius Tschudus ab Intueris po-
pulis, quos hīc aliquādo habitasse refert, verisimili cōiectura nomē hoc
deducit. Beatus Rhenanus Vithūgos ait hāc olim loca tenuisse, lib. 1. Rerū Germani-
carum. Nam (inquit) Vithungi Alemannorum pars, quos possibile est VVirtem-
bergenſi ditioni nomen dedisse, ab illis profectos, qui Trebellio Pollioni Virtingi
dicuntur, Italiā minantes miserē Rhetias deuastabant. Et mox addit: Sub Valentia-
no tertio Vithungos rursus in Rhetiam secundam, quā Vindelica prius dicta fuit,
& in Noricum incurſasse constat. Quod coniecturā huic fidem fecit fuisse eos popu-
los VVirtembergenses, est id, quōd Rhetios ad Meridiem, Noricos autem ad Ortum
ferē vicinos ipsi habeant. Verūm fieri potuit quōd omnes hī eadem loca tenuerint.
Intueri enim vox VVirtembergo haud dissimilis est, ac possibile est VVirtinhus Nir-
tingensis oppidi incolas fuisse. Vithingos autem VVendingenses fuisse eadem nomi-
nis alluſio testari potest. Tectofages quoque huius regionis partē olim tenuisse aiunt.
eam gentē arbitratur Rhenanus Nicri ripam accoluisse, quo loco vetusta adhuc arx
visitur, quā Teckenſibus postea Ducibus nomē dedit. Tect enim vulgo appellatur,
quā prima Tectofagum est syllaba. Hāc autem regio cū olim multas priuatas di-
tiones & Comitatus haberet, utpote Comitatus: Calroensem, Tubingensem, Vracē-
sem, Zabergoienſem, Kriechgoienſem, Helffensteinensem, Zollerensē, Achellensem,
Nifensem, Herrenbergensem, Gruningensem, Veringensē, Aspergēsē, quorū ferē
omniū successio per mortem deleta est, quēdam venditę, aut belli iure aliō translatę,
tandem eō ventum est, ut tot Dominia in vnum Comitatum VVirtēbergensem con-
fluxerint, cum quibusdam ciuitatibus, quas post additionem Sueuici Ducatus, comi-
tes sibi vsurparunt. Fuere in hac etiam regione Ducatus Teckenſis, VVrselingensis, &
Schiltachensis, quibus locis sui peculiare principes præfuerunt. VVirtembergensis au-
tē Comitatus in Ducatus fastigiū euectus est. Cū anno 1495. Maximilianus Rex con-
uentū Germaniæ in VVormatiēsi vrbe celebraret, in quo Eberhardū Comitē VVir-
tembergensem solenni pompa Ducem creauit, tituloque Ducali auctis insignibus in
VVirtemberg & Tect propria manu insigniuit. Complectitur etiamnum multos Co-
mitatus hāc regio, VVifensteinensem, Helffensteinensem. Boltringensem ac cōplu-
res alios, nobilium penē infinitas sedes. Diuiditur autem in pagos, valles, seu govvas,
utpote: Zabergouiam, Kriechgouiam, Albam, Albuchum, Hertveldum, vallem Ko-
cheranam, Brentianam, Filtzianam, Nagoltanam, Rembsianam, &c. Regionis aer salu-
berrimus est. Ipse autē Ducatus veluti circulem habet situm, complectiturque ci-
uitates & oppida plurima, multa municissima castra in editioribus montibus ac col-
libus sita. monasteria, villas, & vicos pene infinitos, præter ciuitates Imperiales Eslin-
gam, VVilam, Reutlingam, Giengenam. Præstantiores autem Ducatus huius ciuita-
tes sunt Stutgardia & Tubinga: quarum hāc ad Nicrum sita, vbi anno Christi 1477
ad instantiam Comitis Eberhardi de VVirtemberg, & Montis belgardi, autoritate
Romani pontificis, vniuersitas studij generalis est erecta. illa quoque haud procul à
Neccharo posita Ducum sedes est. Habent enim intra huius oppidi mœnia elegans
ac Regium penē castrum. sed in plano situm. Ager verò per circuitum ciuitatis ferti-
lissimus est, confitus infinitis vneis, & vinum illius loci satis generosum ac celebre per
totam Sueuiam. Reliqua oppida quoque amœna fati, ac pleraque arcibus & castris mu-

WIR
TENBER
GENSIS DV
CATVS
Auc tore
Georgio Gad
nero

Hic stoff die
Cursantliche
Pfaltz heran

MEDI

Städt
Gebiet

Schwaben

Danubius

nitissimis ornata sunt Vracum ad Amerum flu. Nirtingum, Kirchena, Heilbrona.
 Lauffena, pinigkheim, Aschpergus arx, Griënga, Martpachū, Canstadium, V Vaib-
 linga, Schorndorfium, Goppingium, Fiefen Abudiacum olim, Heidenheimium,
 V Viltpergium patria diligentissimi Cosmographi Danielis Cellarij ad Nagoltam flu.
 Herrenbergum, Rotenpurgum, Hechingum Iudæorum asylum, Balingum, ac com-
 plura alia, quorum nomina ac situm tabula hæc inspiciēti dabit Ora hæc fertilissima,
 ita vt cum optima Germaniæ parte certare queat, ac primas etiam obtinere frumen-
 ti, leguminum, fructuum nusquam vberior messis, vini ingēs vindemia Nicer etiam
 flu. vbiq̄ vitifer est, vnde vinum accolæ Niceranum vocant. Pisculenti fluuij sunt,
 inter quos facilè primas tenet Brentius amnis, qui nūquam, etiam gelidissima hyeme
 congelatur Ferinarum vberima venatio, qua tamen vulgo interdictum est, princi-
 pibus ac nobilibus id iuris sibi vendicantibus. Sunt tamen loca quædam paulo rigi-
 diora atque asperiora, vt pote quæ à glebæ duritie Hartfeldia dicitur, vbi aquæ etiam
 penuria laboratur. Alba ob agros Saxis ac lapidibus confitos, nimium aspera est. Mar-
 tiani etiam nemoris pars sementem non nisi exulta prius gleba fouet. Nicer amnis
 mediam oram percurrit, & multis fluminibus acceptis, quorum præcipua sunt, Na-
 golta, Entius, Remisus, Kocherus, Jagusta, Filtzius, in Rhenum properantes: Bren-
 tius verò Danubio miscetur. Huius Ducatus montes sunt Alpes, qui ab albedine sic
 dicti creduntur, albisenim silicibus ac lapillis longè prospiciuntur, ac sepius noua si-
 bi vocabula inueniunt, vt pote: Schera, Albuchus, Hanecampus, Hertfeldius. Hercy-
 nia, ac Martiani sylua regionem pluribus locis interrumpunt, suisq̄ nominibus dis-
 cernuntur, vt Albuchius locus, Stubēthal sylua, Nigra sylua, vulgò *der Schwarzwalt/
 Odenwalt* sylua, &c. Minæras quoq̄; argenti hic Ducatus habet, haud procul à V Vildt-
 bergo: ac dicitur Puelachium oppidum totum ferè ærifodinis superstructum. Ferri
 in Brentiana valle diuites minæraz, vbi etiam officinæ ferrariæ. Brentio amni vicinæ
 sunt *Merckelstetten* / quo loco ferrei fornaces conficiuntur, atque inde in multas di-
 strahuntur regiones. Cupri etiam rubei iuxta Dornheimium minæraz sunt. Verùm
 illud quoque memoratu dignum, colligi iuxta Puechlachiensẽ argenti fodinam la-
 pillos quosdam elegantibus ac varijs coloribus, vt plurimum tamen blauio distin-
 ctos: vt videatur etiam Natura molita esse eodem loco gemmas producere. Vitrea-
 riæ etiam officinæ sunt non procul à Murhartensi cænobio remotæ. Thermarū præ-
 terea hoc tractu satis magnus est numerus. Ferinæ Thermæ, vulgò *Wilsbãdt*: eas ve-
 nator aprum persequens reperisse fertur. Cellenses etiam, ac fontium acidorum in
Geppingen / prope Buelachiam, vulgo *Donawerbat* / prope Tubingam, vul-
 go *Steinacherbat* / iuxta Villingam, ac alijs pluribus locis. Termina-
 tur autem à Septentrione Palatinatu inferiore, ab Ortu
 Norico & Vnidelicia, à Meridie Rhetia, ab
 Occasu Batensi prouincia.

